Evropski parlament
2019-2024

Odbor za pravne zadeve

2023/2113(INI)

13.10.2023

OSNUTEK MNENJA

Odbora za pravne zadeve

za Odbor za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve

o poročilu Komisije o stanju pravne države za leto 2023
(2023/2113(INI))

Pripravljavec mnenja: Adrián Vázquez Lázara

(*) Postopek s pridruženimi odbori – člen 57 Poslovnika

PA_NonLeg

POBUDE

Odbor za pravne zadeve poziva Odbor za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve kot pristojni odbor, da v svoj predlog resolucije vključi naslednje pobude:

Splošno

1. želi opomniti, da pravna struktura Unije temelji na osnovnem načelu, da vsaka država članica z vsemi drugimi državami članicami deli nabor skupnih vrednot, na katerih temelji Unija, kot je navedeno v členu 2 PEU[1]; pri tem opozarja, da je pravna država, kot je zapisana v primarnem pravu Evropske unije in natančneje opredeljena v sodni praksi Sodišča Evropske unije, povezana z demokracijo in temeljnimi pravicami; poudarja, da vsako nazadovanje na področju pravne države v kateri koli državi članici znatno vpliva na skupno območje svobode, varnosti in pravice, pa tudi na medsebojno zaupanje in vzajemno priznavanje kot vodilni načeli prava EU na tem področju[2];

2. pozdravlja četrto poročilo Komisije o stanju pravne države (v nadaljnjem besedilu: poročilo) in meni, da je redni pregled stanja pravne države bistveno orodje za spremljanje; v zvezi s tem poudarja, kako pomembno je, da Komisija pri svoji oceni uporabi jasna in objektivna merila, s čimer bi se izognili trditvam o neenaki obravnavi držav članic ali selektivni uporabi podatkov; v zvezi s tem pozdravlja pristop Komisije, da je odprta za prispevke držav članic, s čimer spodbuja skupni dialog; pozdravlja novo klasifikacijo, ki jo je glede na pretekla priporočila Komisija sprejela za merjenje napredka, in sicer s štirimi kategorijami: (a) (a) brez napredka, (b) nekolikšen napredek, (c) znaten napredek in (d) polno izvajanje; glede na težave, ki jih imajo države članice pri zbiranju statističnih podatkov, opozarja na koristnost orodij Sveta Evrope, kot so poročila Komisije Sveta Evrope za učinkovitost pravosodja (CEPEJ)[3], s čimer se v največji možni meri zagotavlja konvergenca med različnimi vnosi podatkov;

Pravosodje

3. priznava pomen, ki ga poročanje o pravni državi pripisuje pravosodnim sistemom, zlasti v zvezi z zakonitostjo, neodvisnostjo in nepristranskostjo sodnikov ter njihovimi imenovanji, napredovanji, razrešitvami in odločitvami; se zaveda, da skupni sistem EU za imenovanje sodnikov ne obstaja; vendar opozarja, da morajo vse države članice spoštovati minimalne standarde Sveta Evrope[4] in Sodišča Evropske unije[5]; v zvezi s tem poudarja, kako pomembni so neodvisni sodni sveti, katerih člani morajo biti večinoma sodniki, ki so jih izvolili njihovi kolegi, in ki imajo pomembno pristojnost za izbiro,

---

[1] Gl. mnenje 2/2013 Sodišča Evropske unije (občna seja) z dne 18. decembra 2014, ECLI:EU:C:2014:2454, točka 168.
[2] Prav tam, točka 191.
[3] Cikli ocenjevanja CEPEJ.
[4] Briefing – *Council of Europe standards on judicial independence* (Standardi Sveta Evrope glede neodvisnosti sodstva), Evropski parlament, Generalni direktorat za parlamentarne raziskovalne storitve, 25. maj 2021.
[5] Na primer sodba Sodišča Evropske unije (veliki senat) z dne 27. februarja 2018 v zadevi C-64/16, Associação Sindical dos Juízes Portugueses/Tribunal de Contas, ECLI:EU:C:2018:117 ali sodba Sodišča Evropske unije (veliki senat) z dne 19. novembra 2019, A.K./Krajowa Rada Sądownictwa, skupne zadeve C-585/18, C-624/18 in C-625/18, ECLI:EU:C:2019:982. Gl. tudi briefing – *European Court of Justice case law on judicial independence* (Sodna praksa Sodišča Evropske unije o neodvisnosti sodstva), Evropski parlament. Generalni direktorat za parlamentarne raziskovalne storitve, 19. julij 2021.

napredovanje in disciplinske postopke v zvezi s sodniki; globoko obžaluje, da vse države članice niso v celoti izpolnile svojih obveznosti v zvezi s tem;

4. toplo priporoča Komisiji, naj še naprej skrbno spremlja pravne okvire držav članic, da bi ocenila njihovo usklajenost z zgoraj navedenimi priporočili, in jo nadalje poziva, naj bolj vztraja pri izvajanju teh kritičnih reform v primerih, ko sistemi držav članic ne izpolnjujejo predpisanih standardov;

5. se zaveda, da je v zadnjem poročilu v več državah članicah opaziti določeno stopnjo napredka v zvezi z neodvisnostjo sodstva; v zvezi s tem pozdravlja ustavitev sredstev EU, če je to potrebno, v okviru režima pogojenosti[6], kot ga je potrdilo Sodišče Evropske unije[7], ali v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost[8]; vendar poudarja, da so kršitve neodvisnosti sodstva v nekaterih državah članicah še vedno zaskrbljujoče, kot so disciplinski postopki zoper sodnike zaradi vsebine njihovih odločitev ter težave s sestavo sodnih svetov in sestavo najvišjih nacionalnih sodišč glede na načelo z zakonom ustanovljenega sodišča itd.;

6. želi opomniti, da sta za učinkovit in pravičen pravosodni sistem, ki vsem zagotavlja pravno varstvo, potrebna ustrezen proračun in financiranje pravosodnih organov; obžaluje, da poročilo v zvezi s tem še vedno razkriva resne pomanjkljivosti, ki zlasti ovirajo postopke odločanja v odmevnih primerih korupcije; vendar poudarja, da morajo biti zadostna pravna pomoč in pravna sredstva na voljo tudi državljanom; v zvezi s tem poziva Komisijo, naj v naslednje poročilo o pravni državi vključi ocene uporabe pravnega reda EU na področju pravne pomoči v civilnih in kazenskih zadevah, kot je Direktiva Sveta 2003/8/ES z dne 27. januarja 2023 o izboljšanju dostopa do pravnega varstva v čezmejnih sporih z uvedbo minimalnih skupnih pravil v zvezi s pravno pomočjo pri takih sporih[9], saj sodna praksa Sodišča Evropske unije razkriva, da še vedno obstajajo nejasnosti pri njeni razlagi;

7. opozarja, da morajo tudi tožilstva, ne glede na svoj položaj v nacionalnem sistemu delitve pristojnosti med tremi vejami, delovati neodvisno od neprimernega političnega pritiska; ugotavlja, da je bil v nekaterih državah članicah že dosežen nekolikšen napredek; vendar obžaluje, da lahko vlada v nekaterih sistemih tožilcem izda zavezujoče odločitve v posebnih primerih, kadar je mandat omejen na politični proces ali sta funkciji ministra in generalnega državnega tožilca združeni, kar omogoča neprimeren politični vpliv in povzroča težave pri vzajemnem priznavanju[10];

8. zlasti poudarja, da vprašanje pojava „vrtljivih vrat“ ni omejeno le na pomisleke glede prehoda nekdanjih ministrov v zasebni sektor po opravljanju javne funkcije, temveč se

---

[6] Uredba (EU, Euratom) 2020/2092 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2020 o splošnem režimu pogojenosti za zaščito proračuna Unije (UL L 433 I, 22.12.2020, str. 1).
[7] Gl. sodbo Sodišča Evropske unije (veliki senat) z dne 16. februarja 2022, Madžarska/Evropski parlament in Svet Evropske unije, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97 in sodbo Sodišča Evropske unije (veliki senat) z dne 16. februarja 2022, Republika Poljska/Evropski parlament in Svet Evropske unije, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98.
[8] Uredba (EU) 2012/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (UL L 57, 18.2.2021, str. 17).
[9] UL L 26, 18.10.2005, str. 41, in popravek (UL L 32, 21.10.2005, str. 15).
[10] Na primer Mnenje Posvetovalnega sveta evropskih tožilcev št. 9 z dne 17. decembra 2014 o evropskih normah in načelih v zvezi s tožilci.

nanaša tudi na primere, ko lahko posamezniki prevzamejo ključno vlogo v sodstvu ali tožilstvu takoj po tem, ko so bili zaposleni kot ministri ali povezani s politično stranko;

9. poziva Komisijo, naj v svojih prihodnjih poročilih o pravni državi v Evropski uniji takšne primere ustrezno upošteva; toplo priporoča Komisiji, naj odločno pozove države članice, naj se vzdržijo teh praks, zlasti z izvajanjem pravnih določb, ki nekdanjim ministrom in visokim političnim osebnostim proaktivno preprečujejo, da bi prevzeli vodilne položaje na višjih sodiščih ali v tožilstvu, s čimer bi zaščitili neodvisnost in integriteto teh ključnih institucij;

Boj proti korupciji

10. navaja, da je korupcija grožnja, ki lahko uniči demokracije, in da se je treba boriti proti vsem njenim oblikam; je zaskrbljen, ker zadnje poročilo ne odraža napredka pri protikorupcijskih preventivnih ukrepih v več državah članicah ali pa je napredek zelo počasen; je zelo zaskrbljen zaradi nepripravljenosti nosilcev javnih funkcij in visokih uradnikov, da bi vzpostavili registre lobistov, registre za preglednost in ustrezne sisteme prijav premoženjskega stanja, pa tudi zaradi pomanjkanja politične volje za uvedbo strogih pravil v okviru politike vrtljivih vrat; v zvezi s tem poudarja pomen preglednega zakonodajnega postopka z daljnosežnim dostopom do dokumentov in pravil za zagotavljanje najvišje stopnje preglednosti in odgovornosti v javnih upravah in pri javnem odločanju, da bi preprečili korupcijo[11];

11. v zvezi s tem poziva tudi vse institucije EU, naj spoštujejo najvišje možne standarde za preprečevanje korupcije, kot so med drugim uvedba učinkovitega organa EU za etiko, popolna uporaba Uredbe 1049/2001[12] o dostopu javnosti do dokumentov in popolna uporaba načela pogojenosti v zvezi z registrom EU za preglednost; poziva države članice, naj poskušajo čim prej doseči dogovor o predlagani direktivi o boju proti korupciji;

12. priznava, da se je v zadnjih letih znatno povečal količinski pomen sredstev, ki jih dodeljuje Evropska unija, tudi sredstev v okviru instrumenta NextGenerationEU; se zaveda, da je zato izjemno pomembno, da so v zakonodaji držav članic prisotne pravne določbe za preprečevanje zlorabe teh sredstev;

13. poziva Komisijo, naj v prihodnja poročila o pravni državi vključi oceno razvoja zakonodaje držav članic v zadnjih letih, ki se nanaša na nadzor nad ustrezno uporabo javnih sredstev, ter obstoječih pravnih mehanizmov za obravnavanje morebitne nepravilne uporabe javnih sredstev;

14. poleg tega priporoča Komisiji, naj v primerih, ko se ugotovi, da je prišlo do znižanja ravni nadzornih ukrepov za javna sredstva, nemudoma prične sodelovati s prizadeto državo članico ali državami članicami in zahteva hitro izvajanje potrebnih ukrepov za

[11] V zvezi s tem gl. člen 3 predloga direktive Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. maja 2023 o boju proti korupciji, nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2003/568/PNZ in Konvencije o boju proti korupciji uradnikov Evropskih skupnosti ali uradnikov držav članic Evropske unije ter spremembi Direktive (EU) 2017/1371 Evropskega parlamenta in Sveta (COM(2023)0234).
[12] Uredba (ES) št. 1049/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2001 o dostopu javnosti do dokumentov Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije (UL L 145, 31.5.2001, str. 43).

odpravo teh razmer.